

O LUCRARE DE ERNST BARLACH LA MUZEUL DE ARTĂ DIN CLUJ

Alexandra RUS

Muzeul de artă din Cluj a achiziționat în ianuarie 1961¹, din colecția dr. Schlinger, o lucrare turnată în bronz, *Bărbat citind*, despre care colecționarul presupunea că aparține sculptorului german Ernst Barlach (Wedel 1870 — Güstrow 1938)².

La o cercetare mai atentă a sculpturii *Bărbat citind* (nr. inv. MA2883), s-a observat în partea laterală stângă o semnătură „Ernst Barlach”. Asemănarea caracterelor acestei semnături cu semnăturile publicate³ și mai ales cu semnătura de pe desenul intitulat *Der Lesende*, care este foarte asemănător, ca dispoziție compozițională și expresie, cu sculptura *Bărbat citind*, aduce în discuție posibilitatea ca lucrarea să aparțină lui E. Barlach. Indicii mai sigure în privința autenticității piesei clujene ne poate aduce analiza stilistică a lucrării. Sculptura *Bărbat citind* de la Muzeul de artă din Cluj (înălțimea 45,5 cm) este o compoziție închisă (fig. 1). Curba descrisă de trupul bărbatului așezat, aproape ghemuit, secundată de traiectoria brațelor care susțin cartea, precum și modeleul centripet al faldurilor, cu planuri strict delimitate și subordonate întregului, contribuie la obținerea unui ansamblu compozițional unitar. Forma plastică — corolar al concentrării și profunzimii sentimentului — este sintetică, expresivă, mișcarea este minimă, forța este conținută în însăși masa sculpturii. În lucrările sale, Ernst Barlach evită mișcarea amplu desfășurată, ele fiind animate fie de o mișcare unică, fie mai frecvent, mișcarea este parcă pietrificată în însăși forma-cub⁴ a sculpturii. În compozițiile sale cubice, în care planurile se implantează armonice și în care se resimt unele sugestii de stilizare tributare goticului timpuriu german⁵, E. Barlach ajunge la un limbaj plastic foarte personal, „expresionist”⁶. Tendința de utilizare a formelor simple voit denudate, dar de o mare putere expresivă, este prezentă în întreaga sa operă, dar ea devine definitorie pentru ultima etapă de creație a artistului. Structura compozițională, forma plastică sintetică, ca și puterea ei expresivă, apro-

¹ Proces - verbal nr. 1/1961, arhiva Muzeului de artă din Cluj.

² Date biografice la: F. Schult, *Ernst Barlach. Das Plastische Werk*, Hamburg, 1960; W. Stubbe, *Barlach Plastik*, München, 1961; E. Fromhold, E. Niekisch, *Kunst im Widerstand*, Dresda, 1968.

³ * * * *Ernst Barlach, Zeichnungen*, München, pl. 1 și următoarele.

⁴ D. Grișorescu, *Expresionismul*, București, 1969, p. 96.

⁵ E. Fromhold, E. Niekisch, *op. cit.*, p. 321—323.

⁶ *Ibid.* Considerat ca un reprezentant de seamă al expresionismului german, E. Barlach nu face parte totuși din nici una dintre grupările expresioniste consacrate (Die Brücke, Der Blaue Reiter).

pie într-adevăr lucrarea din muzeul din Cluj de sculpturile lui Ernst Barlach, mai ales de cele din ultima perioadă de creație. Iar existența unui exemplar de Ernst Barlach la Hanovra în Städtische Galerie im Landesmuseum, intitulat *Lesender Mann im Wind* (bronz, înălțime = 45,5 cm) (fig. 2), identic cu *Bărbat citind* de la Muzeul de artă din Cluj, ne îngăduie să atribuim piesa clujeană sculptorului german Ernst Barlach; ea ar putea fi, eventual, un alt exemplar din aceeași serie de turnare. Lucrarea de la Hanovra este publicată și datată⁷ 1936, datare care confirmă implicit încadrarea piesei clujene în ultima perioadă de creație a lui Ernst Barlach.

⁷ Gert von der Osten, *Plastik des 20. Jahrhunderts in Deutschland, Österreich und der Schweiz*, Königstein im Taunus, 1962, p. 46.

Fig. 1. Ernst Barlach, *Bărbat citind* (Muzeul de artă, Cluj)

Fig. 2. Ernst Barlach, *Lesender Mann im Wind* (Städtische Galerie im Landesmuseum — Hanovra)

